

Školitelský posudek disertační práce

Mgr. Hany Goláňové *Nářeční slovník jihozápadního Vsetínska*

**předložené k obhajobě na Filozofické fakultě UK Praha
obor studia: filologie – český jazyk**

Předkládaná práce je diferenčně pojatým nářečním slovníkem části Valašska, konkrétně jihozápadního Vsetínska, tedy oblasti, kde do jisté míry dosud žije tradiční teritoriální dialekt. Autorka je tamější rodačkou dokonale obeznámenou s místní jazykovou situací už díky rodičům a prarodičům. Tento důležitý fakt jí dovolil nejen provést velice zevrubný výzkum mluvy přímo v terénu, ale především pak zjištěná data následně při vlastním zpracovávání slovníku spolehlivě vyhodnocovat, popřípadě i znovu ověřovat a korigovat.

Místní původ a lexikografická praxe v Ústavu pro jazyk český byly zajisté silnou motivací k takto zaměřené práci, k tomu navíc přistoupilo poznání, že přes poměrně značný počet nejruznějších slovníků, slovníčků a soupisů nářečních slov z této oblasti dosud vědecky zpracovaný nářeční slovník chybí.

H. Goláňová přistoupila k zpracování zvoleného tématu náležitě připravena jak po stránce teoretické, tak i praktické (svědčí o tom mj. obsáhlý seznam literatury oboru a především pak přes 2 tisíce dialektismů zpracovaných v diferenčním slovníku). Vyšla ze zkušeností nabytých v oddělení současné lexikologie a lexikografie, dokázala úspěšně vytěžit i z poznatků získaných kolegy – dialektology při práci na Českém jazykovém atlase.

Základem práce byl velice rozsáhlý terénní výzkum, který Mgr. Goláňová provedla ve třech zvolených obcích v poměrně dlouhém časovém období, letech 2005-2012. Velice přínosný je při tom fakt, že se neorientovala výhradně na zjištění nejstaršího stavu tradičního teritoriálního dialektu, jak bývá zpravidla obvyklé, ale ve vybraných věcněvýznamových okruzích, které byly z tohoto pohledu nosné, provedla konfrontaci i s mluvou mladé generace, což jí umožnilo postihnout a konkrétním materiálem dokumentovat nivelizační tendence narušující někdejší systém tradičního lokálního nářečí. Práci obohatila i sběrem pomístních jmen.

Slovníku předchází úvodní pasáže s popisem zkoumané oblasti z hlediska geografického i sociokulturního a s přehledem základních rysů místního nářečí. Velice podrobně a se znalostí dané problematiky jsou zpracovány kapitoly věnované lexikologické analýze shromážděné lexikální zásoby i metodám a možnostem zpracování lexikální zásoby v nářečních slovnících.

Vlastní nářeční slovník na první pohled překvapí svou obsáhlostí, při uplatňování metody diferenčního pojetí je do něho zahrnuto 2 027 základních lexikálních jednotek a přes 400 hesel odkazových. Heslové odstavce jsou zpracovány v podstatě v duchu naší lexikografické tradice, ať již jde o vlastní heslové slovo a informace na úrovni heslového slova, o výklad významu, exemplifikaci apod. Ocenit je především třeba zasazení každého zpracovávaného výrazu do širších souvislostí, tj. jeho konfrontaci s výkladovými slovníky spisovné češtiny, s Českým jazykovým atlasem, Archivem lidového jazyka, s vybranými nářečními slovníky z dané oblasti a okolí a také se Slovníkem slovenského jazyka a Karpatským jazykovým atlasem; toto srovnání je uvedeno na konci každého heslového odstavce.

Za významný přínos v porovnání s obdobně orientovanými slovníky předchozími osobně pokládám plné zpracování všech významů (nebo alespoň těch v popisované mluvě nejběžnějších) u lexikálních jednotek polysémních. Vedle významů nářečních jsou totiž ve slovníku menším typem písma zachyceny i významy shodné se spisovným jazykem, popřípadě s obecnou češtinou, čímž nedochází k násilné deformaci významového spektra vícevýznamových výrazů.

Ve snaze zachovat kompaktní způsob zpracování autorka zvolila metodu hnízdování, o jejích výhodách i nevýhodách pojednává v úvodních partiích. V této souvislosti i v celkovém hodnocení práce je třeba ocenit, že k tvorbě nářečního slovníku přistupovala velice zodpovědně, metodu zpracování průběžně promýšlela a zdokonalovala a na několik málo problémů, které by bylo možno v budoucnu event. pojmout a zpracovat i jiným způsobem, sama upozorňuje. Z toho vyplývá sympatické zjištění, že disertační práce zcela nevyčerpala její tvůrčí potenciál a že navzdory letům věnovaným její přípravě je odhodlána v započatém díle dále pokračovat.

Na závěr je třeba ještě připomenout, že po celou dobu, kdy jsem působila jako školitelka Mgr. Goláňové, jsme se scházely na pravidelných konzultacích, na něž přicházela vždy s předem promyšlenými konkrétními otázkami a posléze i s příslušnými zpracovanými úseky vznikajícího slovníku.

Nářeční slovník jihozápadního Vsetínska pokládám za velice zdařilý, splňující všechny požadavky kladené na práce tohoto druhu. Mgr. Hana Goláňová prokázala schopnost samostatné vědecké práce na vysoké vědecké úrovni, a proto s potěšením doporučuji předloženou disertaci k obhajobě.

V Praze 20. dubna 2013

PhDr. Jarmila Bachmannová, CSc.
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.